

Адриан Зутер • Ангела Берлис • Томас Целмајер • Милан Кострешевић •
Маја Вејерман • Стефанос Атанасиу • Ерика Мозер

Старокатоличка Црква – историја и садашњост

Библијски институт Православног богословског факултета
Универзитета у Београду – Графид д. о. о. Бања Лука

Са немачког превео Милан Кострешевић

Београд – Бања Лука 2019, 118 страна

ISBN 978-99976-39-44-8

Ова књига даје целовит и веома добро конципиран увид у историју, богословље и савремени живот Старокатоличке Цркве од самог њеног настанка. У жељи и са превасходним циљем да се теолозима, студентима теологије и свима који су заинтересовани за теологију и њене некадашње и данашње изазове прикаже и детаљније изложи, како историја и богословље тако и савремени живот и стремљења Старокатоличке Цркве, настало је ово научно дело. Њега су написали професори и запослени на Теолошком факултету Универзитета у Берну, између осталих и декан проф. др Ангела Берлитс, али су на његовом превођењу и рецензији радили православни богослови тако да је оно плод сарадње и саучествовања теолога ове две цркве. Поред примарне жеље да се читаоци упознају са историјом, бо-

гословљем и савременим животом Старокатоличке Цркве овде је изложен и велики број најбитнијих докумената, у виду програма и преамбула, као и велики број извора, часописа, примарне и секундарне литературе, а све у циљу и са жељом да свим заинтересованима пружи и даљи извори за неко дубље истраживање и проучавање Старокатоличке Цркве и њеног свеукупног живота.

Целокупан садржај овог дела тематизован је и подељен у шест поглавља, а у *Додашћу*, као својеврсном седмом поглављу, приложени су програми и преамбуле које су кроз историју обликовале и дефинисале главне смернице старокатоличке теологије и живота. На самом почетку књиге приказана је генеза и најбитнији чиниоци као и узроци настанка Старокатоличке Цркве. Последице које је Први ватикански сабор

имао на чланове Римокатоличке Цркве као и његови догмати који су усвојени од стране цркве изазваће тако велике потресе у савестима великог броја верника што ће узроковати настанак Старокатоличке Цркве. На веома јасан начин овде је изнето окретање старокатолика ка Цркви са седиштем у Утрехту и преговорима као и заједничким састанцима и духовним разговорима који су на крају довели до спајања старокатолика са Утрехтском унијом 1889. године. Међутим, аутори се у овом поглављу, иако је оно историјско, нису задржали само на историографским подацима настанка националних цркава које припадају Старокатоличкој Цркви, већ су дали доста јасан и дефинисан приказ како те цркве данас делују и изгледају.

Ипак, када се говори о упознавању са било којом црквом, сама реч црква подразумева литургијско-светотајинску праксу и живот те цркве; управо о тој пракси и њеним како облицима тако и особеностима написано је у другом и четвртом поглављу. Аутори се овде нису задржавали на општим местима када је хришћанска теологија у питању. Потврђено је да се Старокатоличка Црква темељи на учењу и организацији ране Цркве и увек све гледа и утврђује управо кроз њена учења и начела. Њено исповедање вере је Никејско-цариградски символ вере и то је чврсто ста-

вљено и недвосмислено изнето на неколико места. Међутим, оно што је сваком богослову, али и верујућем интересантно јесте чиме се старокатоличка теологија одликује. Неколико главних тачака је овде изнето и појашњено, а то су *Еклесиологија месне цркве* (стр. 43–45), *Три службе у Цркви и улога лаика* (45–48), *Екскурс: Рукоположење жена* (48–50. стр) и *Мариологија и поштовање светица* (52–55). Теолошку знатижељу о богослужбеној пракси, а пре свега о Божанственој Литургији и њеним главним појединостима, задовољава четврто поглавље које описује различиту литургијску праксу у различитим државама као и историјске и културолошке околности које су је обликовале.

Црквена структура је нешто што цркву отелотворује и даје јој хијерархијску обличје и самим тим чини је уређеним системом. На који начин је хијерархијски обликована Старокатоличка Црква и какви све клирици у њој служе откривено је у петом поглављу. Она је дефинисана као црква са епископско-синодалном црквеном структуром, сходно томе је изложено шта то у овој Цркви значи као и ко све учествује у њеном синоду. Велики број међународних конференција, лига и друштава старокатолика постоји у Европи и свету и у основним и базичним цртама је изнета њихова сврха и начин деловања. Поред свега тога екуменски карактер ове

Цркве је нешто чиме се она поносила још од самог њеног настанка и на чему је она увек инсистирала. Плод њеног екуменизма као и билатералних дијалога јесу уније као и јединство са неколико цркава. Међутим, она није водила екуменске дијалоге само са црквама које су се издвојиле из окриља Римокатоличке Цркве већи и са помесним Православним Црквама. Овде, у трећем поглављу, изнета је историја дијалога са православнима, али како жеља тако и жива тренутна сарадња са њима.

Управо једна од највећих већа која спаја и у којој се за сада у великој мери огледа искрена хришћанска братољубива сарадња православља и старокатолицизма је Старокатолички теолошки факултет Универзитета у Берну који је сада званично Институт за старокатоличку теологију. Њему је посвећено последње поглавље. О његовој великој улози као седишту у коме су се школовали будући теолози Старокатоличке Цркве као и о његовом живом деловању и учествовању у свим аспектима живота ове Цркве сазнајемо у овој књизи управо од људи који тренутно на њему раде. Као што је на почетку овог чланка изнето, ова научна студија у делу *Додашак* (стр. 97–109) омогућује читаоцима да прочитају неке од најбитнијих докумената ове Цркве. А о јакој жељи писаца да распламсају жеђ богослова за изучавањем Старокатоличке Цркве сведоче по-

следње странице књиге на којима је дат велики избор извора, часописа и књига које говоре и расветљавају велики број аспеката Старокатоличке Цркве.

Књига је организована на веома једноставан и разложен начин, док је написана стилем веома лаким за читање без улажења у компликована појашњења догматских или литургијско-свотатајсинских питања. Она доста прецизно одговара на своју тему без непотребних дигресија и већ познатих одговора. Један богослов или верник у њој ће наћи одличан водич за историју, богословље и живот Старокатоличке Цркве, а уколико има жељу за даља истраживања велики списак литературе ће му отворити нове могућности за тај његов подухват. Допринос ове књиге је велики, осим што нас упознаје по први пут на српском језику са Старокатоличком Црквом, она нам јасно и недвосмислено открива њене жеље и стремљења у екуменском дијалогу са Православном Црквом.

Марко Павловић
(marepavlovic87@yahoo.com)
ОШ „Ђура Јакшић“, Београд